

Budapest Főváros XVIII. kerület
Pestszentlőrinc-Pestszentimre
Önkormányzat Képviselő-Testületének
Települési Értéktár Bizottsága

2021. évi munkaterve

2021-ben az alábbi feladatok megvalósítását tervezzük (a vírushelyzet miatti rendkívüli jogrendtől függően nagyközönség előtt vagy kis létszámú, ellenőrzött csoportokban, illetve ahol lehetséges és főként, amíg a személyes jelenlét nem engedélyezett, online térben is):

1. Az értéktár bizottság alapfeladata a kerületi lakosság kötődésének erősítése, amiben fontos szerepe van múltunk széles körben való megismertetésének, a jelentősebb helyi **évfordulók közös megünneplésének**. Ehhez kérjük a helyi sajtó segítségét is.
 - Pestszentlőrinc 85 éve lett város,
 - 90 éve, Szent Imre herceg halálának 900. évfordulója tiszteletére lett hivatalosan Soroksárpéteriből Pestszentimre,
 - 100 éve hozták létre a két világháború közötti időszak legnagyobb magyarországi szociális lakótelepét, az Állami lakótelepet.
2. 2020-ban már elkezdődött **Pestszentlőrinc-Pestszentimre Közéleti Panteonjának** létrehozása, azoknak a jelentős kerületi polgároknak emléket állítva, akik tevékenységükkel közösségünk számára maradandó értéket teremtettek. Az első táblákat településünk 20, már elhunyt díszpolgárának nevével a kerületi értéktár bizottság 2020. évi költségkeretének terhére már elkészítettük. A táblák ünnepélyes avatását a Tomory Lajos Múzeum hátsó kőkerítésének rendbetétele és átfestése után 2021 első félévére tervezzük.
3. Az értéktár bizottság tagjai szorgalmazzák és segítik, hogy a panteon felavatását követően elkészüljön a 20 táblára kerülő díszpolgár **egységes formájú életrajza**, és különféle felületeken elérhetővé váljon.
4. Egy beharangozót követő nyilvános felhívásban arra kérjük a kerület lakosait, hogy tegyenek hitelesen alátámasztott **javaslatokat olyan helyi személyiségekre**, akiknek nevét megörökítésre méltónak tartják. A javaslatokból az értéktár bizottság által kiválasztott 5 fő neve a következő évben felkerül a panteon falára.

5. Tavalyi munkatervünknek megfelelően elkészült az első **erzsébetlepi iskola** emléktáblája is. A táblaavató ünnepségre a járvány megszűnése után kerül sor.
6. Az értéktár bizottság tagjai fontosnak tartják, hogy a régi Városháza **56-os emléktáblája** megújuljon, illetve hogy megfelelő időben a belső udvaron Balogh György emlékhely létesüljön.
7. Lehetőségeinkhez mérten segítséget nyújtunk a **Főépítési Osztálynak** abban, hogy a helyi védelemre javasolt épületek listájának elfogadása után ezekről minél több kerületihez eljussanak az információk (google maps).
8. Már korábban is terveztük a kerületi díszpolgár **Vitéz József egykori koronaőr** hagyatékából Kardos Gábornak átadott történeti anyag bemutatását, lehetséges példaként arra, hogy jelentős anyagi ráfordítások nélkül is tiszteletet lehet adni azoknak a személyeknek, akik sokat tettek a településért.
9. Folytatni kívánjuk neves kortárs képzőművészek bemutatását a vírushelyzet okozta nehézségek ellenére, közös összefogással és az MMA 900 000 Ft-os támogatásával kiállítóhelyé alakított **Nemcsics-emlékházban**. 2021. március 17-ére tervezzük a **Színország Galéria** idei első időszaki kiállításának megnyitását, Mengyán András festő, grafikus, designer, a bergeni Képző- és Iparművészeti Főiskola tanára és Serényi H. Zsigmond Budapesten élő festő, grafikus munkáiból. Az év során összesen 3 időszaki kiállítást kívánunk rendezni, ezekhez a Tomory Lajos Múzeum közreműködésével idén is kérjük a Magyar Művészeti Akadémia támogatását.
10. **Nemcsics Antal** művészi és építészeti hagyatékának közkinccsé tétele tagadhatatlanul egész Budapest számára nagy jelentőséggel bír. Ezért különösen fontosnak tartjuk, hogy a fővárosi önkormányzat a vírushelyzet miatti bonyodalom ellenére kerületünk nemzetközi hírnévű képzőművészenek, a színdinamika kutatójának posztumusz díszpolgári címet adományozzon.
11. Az **Urbitalis majális** és az őszi **Kulturális Örökségnap** programsorozathoz kapcsolódva 2021-ben is meghirdetjük a múltunk nyomait követő hagyományos kerületi sétánkat vagy élőben, vagy a Google Térkép szolgáltatás segítségével. Idén a kerület fejlődésében jelentős szerepet játszó településrészek -- önállóvá válásának 90. évfordulója alkalmából Pestszentimre és megépülésének 100. évfordulója alkalmából az Állami lakótelep -- nevezetességeit mutatjuk be az érdeklődőknek.
12. 2020-ban a Trianonra való kerületi megemlékezésekhez kapcsolódva javaslatot tettünk egy **emlékoszlop felállítására a trianoni menekültek** jelentős részét befogadó Állami telep egykori bejáratánál (Baross utca Margó Tivadar utca sarkán). A képviselő-testület támogatta elképzelésünket, a projekt a tervezés fázisában van. Javaslatainkkal, észrevételeinkkel, a közös munka keretein belüli egyeztetésekkel továbbra is segíteni kívánjuk a tervezet megvalósulását, és részt kívánunk venni az emlékhely megismertetésében és elfogadtatásában is.

13. Az elmúlt időszakban több szomorú történelmi eseményről emlékezett meg a kerület emlékhelyek kialakításával, legutóbb 2021. januárban a német származású polgárok kitelepítésének 75. évfordulójára emelt emlékművel. **Nagy adósságunk**, hogy a gettóba zárt és 1944-ben elhurcolt helyi zsidóság tragédiájának nincs emlékhelye. A holokauszt túlélői ugyan márványba vésték 760 lőrinci mártír nevét, de az 1947-ben a Batthyány utcai zsinagóga falára helyezett márványtáblák a helyi zsidó hitközség megszűnése után átkerültek a kispesti zsidó temető ravatalozójába. Így kerületünkben már csak a jelenleg raktárként szolgáló imaház és az egyre kietlenebb zsidó temető maradványai emlékeztetnek az egykor jelentős szerepet játszó, tragikus sorsú lakosokra. Méltó emlékhely kialakítható lenne az Állami lakótelep szélén elkerített gettó helyén, illetve meg kellene találni a módját a táblák hazahozatalának is.
14. 2020-ban kiemelt témánk volt a trianoni békeszerződés után érkezett felvidéki, erdélyi, délvidéki **menekültek** Pestszentlőrinc fejlődésére gyakorolt kulturális, szociológiai, művészeti, helytörténeti hatásainak kutatása. Ezt a szakértelmet igénylő, értékmentő kutató munkát továbbra is támogatjuk. Tervezzük a személyes tárgyak, visszaemlékezések vírushelyzet miatt elmaradt összegyűjtését is.
15. Az **élő emlékezet** kutatása keretében a vírusveszély megszűnése után kerületi diákok bevonásával személyes interjúkat kívánunk készíteni a település múltjában jelentős szerepet betöltő személyiségekkel és/vagy közeli hozzátartozóikkal, ismerőseikkel.
16. A **pestszentimrei gyermekorvosi** és -fogászati rendelő átadásához kapcsolódóan össze kívánjuk gyűjteni a településrész egészségügyének történetével foglalkozó tárgyi és szellemi emlékeket.
17. A 2020-ra tervezett 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszust jelenlegi ismereteink szerint 2021. szeptember 5–12-ig rendezik meg Budapesten. Ehhez kapcsolódva idei **Kulturális Örökségnap**i sétáinkon templomaink felkeresését tervezzük vezetéssel, beszélgetési lehetőséggel.
18. A vírushelyzet miatt a tavalyi évben nem valósulhatott meg egy régi adományozónk birtokában lévő 5 Kondor kép kiállítása. Az idei évtől rendszeresen támogatni kívánjuk a kerületünkben lévő **magángyűjtemények** bemutatását. Ezért a Tomory Lajos Múzeum munkatársaival együttműködve feltérképezzük a kerületi gyűjtőket.
19. A kerületünkből nősülő és itt is élő Bene Géza festőművész-rajztanárt **bemutató tárlat** anyagát a Haas Galériával közösen már tavaly összeállítottuk. Amint a vírushelyzet engedi, a kiállítás **nagyközönség** elé kerül.
20. Korábban már jeleztük, és az előrelépés reményében most megismételjük, mennyire fontos lenne a Szent Lőrinc (Grassalkovich) kápolna és a hozzá vezető **sétány megvilágításának kidolgozása**.

21. 2020-ban már felhívtuk a figyelmet egy hely- és kultúrtörténeti szempontból unikális, a kerület hírnevének öregbítésére is igen alkalmas lehetőségre. A **Bókay-kerti pince hasznosítására** tett javaslatunkkal az önkormányzat tavaly nem tudott foglalkozni. Jó lenne, ha ebben az esetben nem ismétlődne meg a pestszentimrei Krepuska-présház sorsa. Ezért a még jó állapotban lévő, páratlan helyi épített érték megőrzése érdekében újra javasoljuk a település múltjának fontos részét képező Bókay-kerti pince megnyitását.
22. Az 1871-es első országos vadászati kiállítás 150. évfordulóját ünneplő Vadászati és Természeti Világkiállításához kapcsolódva főként térképekkel és tablókkal mi is felidézzük **településünk természetközelségét**: a 19. század végéig gyéren lakott pusztaságot, Grassalkovich vadaskertjét, a három király 1814-es látogatását, az akkori modern majorságokat, a későbbi ligetes villanegyedet (ahonnan Eötvös Loránd még lóháton járt be a fizikai intézetbe), a szőlőültetvényeket, a díszfaként ültetett amerikai kései meggyet, melyet 1897-ben itt találtak meg kivadulva, bolgárkertészeinket, a homokos tsz-földeket, a gémes kút és birkák mellett csörömpölő villamost.

Budapest, 2021. február 28.

Frank Gabriella
Heilauf Zsuzsanna – Kardos Gábor